

Jugoslavija — braniteljica miru

Ljudstvo Jugoslavije se odlikuje z veliko miroljubnostjo. To lepo spričevanje mu daje zgodovina. Ni nikdar hrepenelo po tem, kar ni njegovo, ni nikdar grabilo po blagu svojega bližnjega. Nikdar ni sililo v življenjski prostor drugih narodov. Zmiraj se je zadovoljevalo s tem, kar mu pripada po naravnem in božjem pravu. Globoko zasidrano v ljubezni do miru, je prinašalo na oltar miru velike zemske in ljudske žrtve.

Skladno s tem naravnim miroljubjem, ki je svojisko našemu ljudstvu, je tudi politika Jugoslavije vedno tekla v miroljubnem pravcu. Tuja ji je vedno bila ter ji je še sedaj vsaka osvajačnost. Zato ni sklepala z drugimi državami takšnih pogodb, ki bi nalagale vojaške obveznosti. Imajoč pred očmi samo lastno korist, se ni dala nikdar zapresti v mreže tujih interesov.

To stališče je našo državo usposobilo, da je že pred nekaj leti vzpostavila dobre stike z vsemi sosedi. Ni to lahka stvar, ker zavzema naša država v mednarodnem pogledu prostor, kjer se stikajo interesi raznih narodov. Modri politiki najvišjih činiteljev v državi pa je uspelo, da so ostvarjene z vsemi sosednimi državami in tudi s sosednimi velesilami dobre in celo prijateljske razmere.

Ob izbruhu sedanje vojne je bila naša država obkrožena s samimi prijateljsko razpoloženimi državami. To razpoloženje hoče naša država tudi ohraniti. Nje ne zanima ne napadalna ne obrambna vojna drugih. Smisel in smoter njene politike se glasi: ohraniti na vsak način našo nevtralnost v sedanjem evropskem vojnem konfliktu.

Priznati smemo in moramo, da meseci, ki so potekali od začetka evropskega konflikta, v tem oziru niso prinesli nobenega poslabšanja. Naša država je nevtralna, kakor je bila pred devetimi meseci, ter bo nevtralna ostala tudi vnaprej. Pot nevtralnosti je težka pot. Kdor hodi po tej poti, se mora skrbno izogibati vsaki stranpoti, četudi se včasih zdi mikavna, in predvsem vsakemu brezdu, ki se odpira ob stezi. Voditi danes politiko nevtralnosti pomenja državno ladjo krmariti sredi med čermi, vrtinci in plitvinami razburkanega svetovnega valovja.

Naša država je doslej z uspehom vodila to politiko. Že po svoji zemljepisni legi je Jugoslavija ključ Balkana. Še bolj pa zavzema sedaj med vsemi balkanskimi državami ta ključ radi svoje strogo nevtralne politike. Danes se smatra Jugoslavija za najbolj nevtralnega balkanskega državo. O njeni nevtralnosti se

ne more dvomiti z nobene strani in z nobene stališča. Jugoslaviji ni mogla nobena vojskujoča se stran kaj stvarnega zameriti in tudi ni zamerila.

To politiko bo naša država tudi vnaprej vodila. Samo izpovedovanje te politike kajpada ne zadostuje. Potrebni so tudi notranji strogi ukrepi, ki jih je naša država sklenila in storila. Ti ukrepi so nekaki notranji zavarovalni stebri naše nepristranosti in nevtralnosti in zato se jih morajo vsi državljani skrbno držati in jih vestno izpolnjevati. Le

tako se nam bo posrečilo, da prepričamo vse naše sosede o naši miroljubnosti in nevtralnosti ter da se bodo vse države potrudile vzdrževati z nami najboljše zveze.

Ves svet pa tudi ve, da bi se Jugoslavija odločno postavila v bran, ako bi kdo poskušal napasti našo nevtralnost. Branik miru pomenja za nas branik zoper vojni požar, ki se je razvnel z vso strahotno silo v Evropi. Ljudstvo Jugoslavije je zbralo vse svoje fizične in moralne sile, da zabrani poseganje evropskega požara preko mej naše države.

P o J u g o s l a v i j i

Odobritev trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Rusijo. Dne 1. junija je bil v Beogradu odobren trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Rusijo. K izmenjavi za odobritev in podpis potrebnih listin se je pripeljal v Beograd sovjetski poslanik v Sofiji Lavrentijev, ki je bil tudi sprejet od kneza namestnika Pavla v avdienco. Sovjetsko odposlanstvo je položilo lep venec na grob Nezanega junaka na Avali in je obiskalo grob kralja Aleksandra na Oplencu.

Gospodarski svet Balkanske zveze zboruje v Beogradu. Zadnjo soboto je bila v Beogradu otvoritvena seja gospodarskega sveta Balkanske zveze in je njegova naloga, da pripravi boljše gospodarsko sodelovanje med državami, ki pripadajo Balkanski zvezi. Bolj kot kdaj poprej je sedaj potrebno sodelovanje med balkanskimi državami za doseg čim močnejših vezi med proizvajalci, glede povečanja medsebojne trgovine in izboljšanja prevoznih sredstev.

»Jutro« je prešinjeno z veliko željo, da bi prišlo v Jugoslavijo do koncentracijske vlade, v kateri bi kajpada tudi sedel zastopnik JNS. Ta želja je tako prevladujoča, da ob njej obledijo vse druge želje, tudi take, ki bi bile zunanjepolitično obtežene. Skoro ni številke, ki bi v njej »Jutro« ne dalo v tej ali drugi obliki izraza tej svoji najsrčnejši želji. JNS glasilo ne gre za to, da bi se politika narodnega sporazuma, ki se je začela 26. avgusta lanskega leta, dosledno nadaljevala. Saj ta politika ne spada v JNS program, ki mu je prva in glavna točka centralizem in jugoslovanski unitarizem (edinstvenost). JNS pa ne gre za načelno politiko, marveč za to, da

se čimprej reši največje nesreče, ki jo more zadeti, namreč opozicije. Prav v tem pa je tudi stvarni razlog, da JNS še dolgo ne bo mogla zapeti: »Ena se meni je želja spoznala« — pač pa prihaja zanjo v poštev nadaljevanje te pesmi.

Tuji odšli iz Beograda. Državna oblast je opozorila državljane na dejstvo, da biva po nekaterih naših krajih mnogo tujcev, kojih kretanje je sumljivo. Da ne bi obrambni interes države trpel škode od teh ljudi, je oblast pozvala državljane, da pazijo na vsak korak, ki ga podvzame kakšna taka oseba, ki je prišla iz tujine. Osobito v Beogradu je bilo mnogo takih nezaželenih tujcev. Pazljivost državnih oblasti je rodila lepe sadove. Mnogo nadležnih tujcev je odpotovalo, nekaj pa jih je bilo izgnanih. To velja predvsem za tiste, kojih izkazni papirji niso v redu ali pa, ki niso mogli opravičiti z nobenim razlogom, da bi se jim bivanje v naši državi podaljšalo. Nekaj tujcev je še v glavnem mestu Jugoslavije ostalo, ki svojih papirjev nimajo v redu ter se zato niso priglasili. Te bo treba s pomočjo občinstva dognati. Tisto malo število tujcev pa, ki bodo še smeli ostati, bo imele omejeno pravico gibanja med nami. Z odstranitvijo tujcev so povečini tudi prenehale tiste razburljive govorice, ki so imele namen razširjati strah in zmedo med občinstvom. Naj bi se z nadležnimi in sumljivimi tujci v naši državi povsod postopalo po strogih odredbah zakona!

Starokatoliška cerkev razpada. Ni vznikla iz nobenih verskih potreb, marveč iz potreb gotovih ljudi po ženi ali po drugi ženi ali po drugem možu. Zato ni čuda, da v taki družbi ni nobene edinosti, ker ni nobene osrednje

Kdaj je bila Amerika odkrita? Ves svet misli, da je Kristof Kolumb l. 1492. odkril Ameriko. Vendar pa se dozdeva, da je zdaj že potrjena domneva, da je bila Amerika odkrita že prej. Ko so nedavno obnavljali stenske slike v šlezviški stolnici, ki prikazujejo mimo dogodkov iz svetopisemske zgodovine tudi skupine živali, so zdaj odkrili poleg drugih domačih živali in perutnine tudi verno sliko purana, ki se večkrat ponavlja na freskah. Te slike pa, kakor je dokazano, izvirajo iz 13. stoletja. Purana prej v Evropi niso spoznali, ker izhaja iz Amerike in je šele odondot prišel v Evropo. Če je torej nizozemski slikar v 13. stoletju to žival v svojih slikah ovekovečil, jo je

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

Aleksej je pogledal ženo in mirno nadaljeval: »Da, jaz bom drugi, ker sem oče odpadnika in krvosesa Klavsa.«

Spet je zavladal molk. Strah pred smrtjo je tudi najhrabrejšim stiskal srce.

Nenadoma se je zaslišal ženski glas. Karina, ki se je še malo prej vsa onemogla opirala na naslonjalo stola, se je vzravnila. Pogledala je moža in odločno rekla:

»Aleksej, jaz sem prav tako kriva ko ti, ker sem pod svojim srcem nosila in na svojih prsih nadajala tega nesrečnega človeka, zaradi tega dovoli, da tudi jaz umrjem z vama!«

Fedor je ostrmel. Preplašeno je pogledal mater in odločno dejal:

»Mati, tega ne bomo dovolili! Tudi tretji talec mora biti možki. Če se nihče ne bo javil prostovoljno, bomo žrebali.«

Petrove oči so zažarele.

»Ni treba žrebati!« je živo vzkliknil. »Tretji talec bom jaz!«

22

Moški so dvignili glave in začudeno pogledali bolnika. Odleglo jim je, obenem pa so začutili sram. Prej so se delali take junake, sedaj pa jih je ta blede, bolni mladenič, ki se je komaj držal pokonci, osramotil. Ob tej zavesti so spet sklonili glave.

Fedorja je zazeblu pri srcu ob Petrovi izjavi. Prijel je bolnika za roke in ga s tresočim glasom vprašal:

»Peter, ti bi šel za talca?«

»Da,« je ta odločno odgovoril. »Do tega imam pravico, ki je drugi nimajo. Moji dnevi so šteti. Če je torej potrebna žrtev, je najbolje, da vzamete mene, ker bo tako rešen en zdrav človek, ki bo potreben v naslednji osvobodilni borbi, do katere bo prej ali slej gotovo prišlo. Dovolite torej, da bom jaz tretji talec!«

Nataša je stopila k bratu in se ga oklenila. Drhté je vprašala:

»Peter, kaj to zahtevaš?«

»Samo to, da bom delil Aleksejevo in Fedorjevo usodo.«

Fedorjev pogled je zablodil po možeh. Ti so še vedno sklanjali glave.

Ko je mladenič uvidel, da se nihče izmed njih ne bo javil za talca namesto Petra, se je obrnil k bolniku in rekel:

»Dobro, Peter, ti boš tretji talec.«

Nato se je spet obrnil k možem in je nadaljeval:

osebnosti, ki bi imela avtoriteto, ugled in oblast. Smo že poročali v našem listu o zborovanju hrvatskih starokatoličanov v Zagrebu, kjer so bile izgovorjene najhujše obtožbe zoper starokatoliškega »škofa« (prejšnjega katoliškega duhovnika) Kalodjera in njegovo najozko okolico. Opozicionalci v starokatoliški cerkvi so zahtevali posebno komisijo, ki jo naj pošlje ministrstvo pravde in ki naj uradno preišče, koliko denarja je prejela starokatoliška cerkev od države in kdo je ta denar porabil in za kaj. Zadnje nedeljo maja je imela starokatoliška cerkev svoj redni občni zbor v Zagrebu. Na tem cerkvenem zboru je škof Kalodjera ostro napadel svoje nasprotnike v starokatoliški cerkvi ter jih obispal z nelepimi priimki. Hkrati pa je izjavil,

da se radi teh očitkov ne bo podajal pred sodišče. Naposled je bilo sklenjeno, da se vse obtožbe proti Kalodjeru odbijejo, ne da bi se zborovalci spuščali v razpravo o podrobnostih obtožb. Glavni opozicionalci so ali bodo iz starokatoliške cerkve izključeni. S tem pa zmeda v starokatoliški cerkvi ni zmanjšana, marveč povečana. »Škof« Kalodjera sam je izključen iz utrechtske cerkvene zveze, na katero se je opirala njegova oblast. Proti njemu sta nastopila dva druga starokatoliška »škofa«. Opozicija je proti Kalodjeri začela izdajati list, ki vodi ostro borbo. Tako se trije »škofje« grdo napadajo med seboj, hudo obtožujejo, blatijo in v nič devljejo, »verniki« pa ne vedo, kateremu naj sledijo. — Lepa družba!

Občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva

Zadnje nedeljo se je vršil v Mariboru v dvorani Zadrugne gospodarske banke občni zbor za Slov. Štajersko najvažnejšega Sadjarskega in vrtnarskega društva. Zastopana je bila nad polovico vseh krajevnih podružnic, katerih je 320. Poleg združničnih delegatov so se udeležili občnega zbora predstavniki oblastev. G. bana je zastopal načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Podgornik, ljubljanskega župana referent Anton Gaber, navzoč je bil predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik, ravnatelj Kmetijskega zavoda v Mariboru inž. Ferlinc in referent za sadjarstvo pri banski upravi Kafol.

Občni zbor je otvoril predsednik društva g. Priol, ravnatelj Vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Opozorjal je na dejstvo, da je pri nas še mnogo sadovnjakov skrajno zanemarjenih in da bo treba posvečati za bodoče več skrbi škropljenju sadnega drevja, pravnemu gnojenju, spravljanju in sušenju sadja.

Načelnik banskega kmetijskega oddelka g. Podgornik je po pozdravu navzočih v imenu g. bana podal opis dela banovine v preteklem letu za povzdigo sadjarstva. Banovina je posvečala vso skrb sušilnicam, katerih je 154 v zidavi in za kar prispeva banska uprava po 2000 do 4000 din za vsako. Banovina bo podpirala za bodoče tudi gradnjo zasebnih sušilnic pri posameznih sadjarjih. Ministrski svet je odobril 450.000 din za napravo novih sušilnic. Pospeševala se bo predelava sadja v soke ter mezge. Posebno se bo pazilo na zatiiranje San-José uši in so že bile lani tozadevno organizirane tri zatiralne postaje: v Mariboru, Ljutomeru in Soboti.

Zastopnik ljubljanskega g. župana g. Gaber je kot predsednik pripravljalnega odbora za postavitev spomenika očetu slovenskega sadjarstva misijonarju Francu Pircu sporočil, da bo zasajen park v ljubljanskem Tivoliju, kakor ga nima nobeno evropsko mesto. V parku bo zasajeno samo naše plemenito sadno drevje in grmičevje. G. referent je pod-

črtal zborovalcem predlog ljubljanskega župana, naj bi Sadjarsko društvo ustanovilo posebno spominsko kolajno kot najvišje odlikovanje in priznanje zaslužnim sadjarjem, najbolj delavnim sadjarskim podružnicam ter ustanovam, ki podpirajo sadjarstvo. Ta medajla naj bi bila zlata, srebrna in bronasta. Predlog ljubljanskega župana je bil osvojen in osnovan pripravljalni odbor za Pirčevo spominsko kolajno.

Predsednik društva g. Priol se je zahvalil ljubljanskemu županu za skrb za naše sadjarje in omenil, da bo društvo podarilo svojemu prvemu predsedniku g. Martinu Humečku za njegovo 70 letnico bronasto plaketo, ki bo izročena zaslužnemu jubilaru po posebnem odposlanstvu.

Iz poročila tajnika g. šolskega nadzornika Škulja je razvidno, da je štelo društvo lani 12.168 članov. Lani je bilo ustanovljenih 29 novih podružnic ter jih je vseh 320. Podružnice so imele 39 drevesnic z 31.260 drevesci. Leta 1939 so zasadili člani 38.054 drevesc.

Društveni blagajnik g. Josip Verbič je poročal, da je imelo društvo lani 496.498 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Čisto društveno premoženje znaša 90.049 din (večinoma v blagu). Proračun za 1940 predvideva 352.926 izdatkov in toliko dohodkov.

Po teh poročilih in po običajni razpravi predlogov odbora in posameznih podružnic je bil lepo uspeli občni zbor zaključen.

Novice iz domačih krajev

Mašniško posvečenje bodo prejeli. V nedeljo, 7. julija, bodo posvečeni v mašnike mariborski bogoslovci iz V. in IV. letnika. Iz V. letnika: Aužner Mirko od Sv. Jurija ob j. ž., Brezigar Viktor iz Braslovč, Fekonja Franc iz Maribora, Kasesnik Ivan iz Šoštanja, Kolanko Ivan iz Črensovcev, Luskar Jožef od Sv. Vida na Planini, Merc Viktor od Sv. Trojice v Halozah, Povh Ivan iz Trbovelj, Savelli Viljem iz Celja, Savinšek Jožef iz Noveštitfe. — Iz IV. letnika: Areh Albert iz Starega trga, Goričan Henrik iz Slov. Bistrice, Kocmut Janez od Sv. Andraža v Slov. goricah, Roblek Peter iz Solčave, Varga Ludovik iz Bogojine. — Istočasno bo posvečen v Ljubljani lavantinski bogoslovec Pajk Janko iz Maribora, ki študira V. letnik bogoslovja na bogoslovni fakulteti vseučilišča v Ljubljani.

Konj ubil otroka. Šestletnega Ivana Oslovnik v Goricah pri Dravogradu je na dan sv. Rešnjega Telesa konj tako hudo brcnil, da je obležal na mestu mrtev.

Izredna smrtna nesreča otroka. V Melju v Mariboru se je zgodila pri Kaufmanovih izredna smrtna nesreča otroka. Vrtnar Kaufman se je podal na delo na vrt, njegova žena pa v mesto in je položila poprej štirimesečno hčerkico v posteljo. Okoli desete ure predpoldne pa je prinesel oče v posteljo 21 mesečnega sinka in ga položil poleg speče deklice. V spanju pa se je prevalil bratec na sestrnico in jo zadušil.

Železniški premikač hudo ponesrečil. Na mariborskem glavnem kolodvoru je zašel med odbijača dveh vagonov 28 letni premikač Irgolič Franc in obležal s hudimi poškodbami nezavesten. Irgolič so takoj prepeljali v bolnišnico.

Otrok utonil v mlaki. V Senarski pri Sv. Trojici v Slov. goricah je utonila v mlaki 18 mesečna Marija Ploj, posestniška hčerkica.

Huda nesreča delavca. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 51 letnega delavca Ivana Beraniča, v katerega je bušil pri eksploziji v tovarni bakra v Slov. Bistrici razstopljeni

»Dragi prijatelji, sedaj se bomo poslovili! Zadnjikrat se vidimo v tem življenju. Bodite prepričani, da vam bomo mi trije, ki bomo prvi umrli, našli prostor pri Kristusu. Zanj bomo umrli. V tem kraju, kjer vladajo brezbožniki, smo ga ljubili, in sicer tako, da se sami žrtvujemo.«

Utihi je. Može so drug za drugim molče pristopali k njemu, Alekseju in Petru ter so se s stiskom roke poslovili od njih. Nato so po vrsti zapustili sobo.

Po odhodu mož je v sobi zavlada tišina. Zdelo se je, da je po sobi že vel dih smrti. Vsak izmed navzočih se je zamislil.

Elza Krilova se je stiskala v kot. Glavo je naslanjala na zid. Njene oči so strmele v daljavo.

Nataša se je stiskala k Fedorju. Božala ga je. Od časa do časa se je zagledala v njegov obraz, da bi ga laže ohranila v spominu.

Karina je bila popolnoma strta. Vso je prevzela ena sama grozna misel: mož in sin bosta ustreljena na povelje Klavsa, njenega starejšega sina. Stala je tu, ranjena v svoji duši, v svojem srcu, v svojih mislih. Zdelo se ji je, da jo preganja božja jeza, ker je rodila tako hudobnega človeka.

Aleksej je videl ženino bol. Stopil je k njej in jo objel. To je starki povzročilo še večje muke. Spomnila se je na stare, srečne čase, ki jih je vkljub raznim pre-

izkušnjam preživela ob strani tega dobrega, junaškega moža.

»Dobra moja Karina! Dobra moja Karina!« je ljubeznivo ponavljal Aleksej.

Tudi on se je zamislil v preteklost. Karina mu je bila zvesta družica v veselih in žalostnih dneh. Pred prihodom rdečih je vladala v hiši sreča in zadovoljnost. Potem pa se je vse spremenilo. Starejši sin je pobegnil od doma, postal izdajalec domovine in krvnik.

Aleksej je od časa do časa pogledal Fedorja in Natašo. Srce se mu je stiskalo ob misli, da bo smrt tako kmalu ločila srca, ki sta se ljubili. Pozabil je na svojo žalostno usodo. Spregovoriti jima je hotel, toda ni našel primernih besed. Nazadnje se je obrnil k Nataši in ji ljubeznivo dejal:

»Nataša, od sedaj naprej boš živela pri Karini. In tudi tvoja mati bo ostala tu. Bog in dobri ljudje bodo gotovo skrbeli za vas.«

Pogledal je Natašino mater. Ta je še vedno strmela v daljavo in zdelo se je, da se sploh ne zmeni za to, kar se je dogajalo v sobi.

Čez čas se je Aleksej spet obrnil k Nataši in je nadaljeval:

»Nataša, manj žalosten bi bil, če bi umrl z mislijo, da si postala moja hči.«

»Oh, oče, oče!« je ona vzdihnila.

moral pač poznati in dozdeva se, da so morali purana pomorščaki pripeljati s seboj iz »novega sveta«. S tem je iznova potrjena domneva, da so normanski mornarji še pred 1492 odkrili Ameriko.

Obraba vsakdanjih predmetov. Le malokdo si je na jasnem, kako dolgo in na kakšen način mu rabijo predmeti vsakdanje rabe. Številke, ki prihajajo pri tem na dan, so naravnost čudovite. Kaj zmore n. pr. navadno pero, kdaj se utruji, kdaj izgubi svojo sposobnost za pisanje? Odgovor je precej presenetljiv: dobro jekleno pero napiše okrog 670.000 črk in šele potem izgubi, kakor so pokazale točne materialne preizkušnje, svojo pisalno sposobnost. Vsak dan natipkajo pi-